

YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu Yönergesi

BİRİNCİ BÖLÜM
Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Yönergenin amacı, ilgili yasa ve idari düzenlemeler gereği Üniversitemizde ya da Üniversitemiz mensuplarınca yapılacak "insan ve hayvan üzerinde deney niteliği taşımayan" araştırmaların etik ilkeler çerçevesinde tasarlanıp tasarlanmadığını değerlendirmek üzere oluşturulmuş olan, Yozgat Bozok Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu'nun çalışma usul ve esaslarını belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu Yönerge; Üniversitemizde ya da Üniversitemiz mensuplarınca yapılacak olan "insan ve hayvan üzerinde deney niteliği taşımayan" ve Üniversitemizde kurulmuş olan etik kurulların görev kapsamı dışında kalan gözlemsel nitelikte araştırmaları, niteliksel ve niceliksel çalışmaları, anket, ölçek/skala çalışmalarını, dosya ve arşiv taramalarını, veri kaynakları taramasını, sistem-model geliştirme çalışmalarını ve üniversite yönetimi tarafından danışmanlık istenen etik konuları kapsamaktadır.

Dayanak

MADDE 3- (1) Bu Yönerge, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 12'nci ve 14'üncü maddelerine dayanmaktadır.

Tanımlar

MADDE 4- (1) Bu yönergede geçen;

a) Anket/Ölçek/Skala Çalışması: Belli bilimsel ölçme özelliklerine sahip ya da bu özelliklerin bizzat incelenmesine yönelik, katılımcıların görüşlerini/ tutumlarını/ durumlarını/ kendi davranışlarına ilişkin değerlendirmelerini vb. yansıtabilecekleri, katılımcı tarafından yanıtlanan veya uygulamacı tarafından derecelendirilen ve daha çok da elde edilecek veriler üzerinde istatistiksel analizler yapılmasına elverişli ve "anket/ölçek/skala" olarak adlandırılan veri toplama araçlarının kullanıldığı çalışmalar ile bireylerin; belirli bir konu, kişi vb. hakkında görüşlerini almak amacıyla yürütülen anket çalışmaları ile ölçek geliştirme, daha önce geliştirilmiş olan ölçeklerin geçerlilik-güvenilirlik çalışmalarını,

b) Başkan: Yozgat Bozok Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu Başkanını,

c) Gözlemsel Çalışma: Deney niteliği taşımayan bir olayın doğal seyrine müdahale edilmeden sadece rutin uygulamaların gözlenip kayıt altına alındığı, çalışmaya katılan gönüllülerin hangi gruba katılacağına ilişkin herhangi bir protokol içermeyen, veri elde etmek için hiçbir surette rutin uygulamalara ya da olayın doğal seyrine müdahale sayılabilecek ek bir izlem, test, tedavi ya da takip yöntemi kullanılmayan araştırmaları,

ç) Kurul: Yozgat Bozok Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulunu,

d) Niteliksel Çalışma: Araştırılan konuyla ilgili betimsel gerçeklik sunmayı amaçlayan, bu kapsamda ayrıntılı ve derinlemesine veri toplayan, derinlemesine görüşme, odak grup görüşmesi, gözlem, doküman incelemesi vb. yöntemler kullanan ve bu veriye dayalı özel analizlerle araştırma konusuyla ilgili olarak insanların ya da grupların deneyim, duygu ve algılarını ortaya koymayı amaçlayan çalışmaları,

e) Müdahale Terimi: Bireyin fiziksel, ruhsal ve sosyal sağlığı açısından risk taşıyan bir müdahaleyi,

f) Üniversite: Yozgat Bozok Üniversitesini,

g) Rektör: Yozgat Bozok Üniversitesi Rektörünü,

ğ) Rektörlük: Yozgat Bozok Üniversitesi Rektörlüğünü, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Kurulun Oluşturulması, Yapısı ve Çalışma Şekli ile Görevleri

Kurulun oluşturulması, yapısı, çalışma şekli

MADDE 5- (1) Kurul, Üniversite Yönetim Kurulu tarafından belirlenen ve Rektör tarafından görevlendirilen 13 üyeden oluşur. Bu üyelerden en fazla ikisi araştırmacı olmayan kişiler arasından seçilebilir. Üyelerin görev süresi 3 yıldır. Süresi biten üye tekrar görevlendirilebilir. Üniversite Yönetim Kurulunca belirlenen üyelerden birini Rektör Kurul Başkanı olarak atar. Kurul, üyeleri arasından bir Başkan Yardımcısı seçer. Başkanın olmadığı durumlarda kurula başkan yardımcısı başkanlık eder.

(2) Kurul, Kurul başkanının çağrısı üzerine üye tam sayısının 2/3'si ile ayda bir kez toplanır. Toplantı günü, saati ve gündemi toplantıdan önce üyelere yazılı olarak bildirilir. Kurul, gerektiğinde başkanının çağrısı ile olağanüstü toplanabilir. Kararlar salt çoğunluğun oyu ile alınır. Oylamada üyeler çekimser oy kullanamaz.

(3) Kurulun sekreteryası hizmetlerini Genel Sekreterlik yerine getirmek üzere gerekli ihtiyaçlar Rektörlük tarafından karşılanır. Kurum içi ve birimlerle yapılacak yazışmalar ve hazırlanacak raporlar Kurul tarafından yerine getirilir.

(4) Bir takvim yılı içinde izinsiz ve mazeretsiz olarak üst üste 3 toplantıya katılmayan üyenin üyeliği düşer ve yerine yenisi seçilir. Kurul üyeliğinden çekilme ve üyeliğin düşmesi Rektör onayının ilgiliye tebliği ile yürürlüğe girer.

Kurulun görevleri

MADDE 6- (1) Kurulun görevleri şunlardır:

a) Üniversite bünyesinde yürütülmekte olan, eğitim-öğretim, yayın, araştırma gibi akademik/bilimsel faaliyetlerin etik ilke ve kurallar ile temel insan haklarına uygun bir şekilde yürütülebilmesi için gerekli çalışmaları yapmak ve ilkeleri belirlemek.

b) Yönerge kapsamına giren her türlü etik sorunun tanımlanması ve çözümüne yönelik çalışmalar yapmak veya yaptırmak, karar almak, görüş bildirmek.

c) Etik sorunların incelenmesi için gerektiğinde Üniversite bünyesinde uzman görüşüne başvurmak, alt kurullar kurmak, bu kurullarda görev alacak üyeleri ve çalışma alanlarını belirlemek, bunlara gerekli eğitim desteği vermek, alt kurul ve uzmanlar arasında eşgüdümü sağlamak, gerektiğinde hakemlik yapmak.

ç) Gerekli gördüğü durumlarda ilgili kişileri dinlemek üzere davet etmek.

d) Çalışmalar için gerekli form ve belgeleri hazırlayarak etik onayı vermek.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Başvurular ve Değerlendirme Süreci

Başvurular ve değerlendirme süreci

MADDE 7- (1) Üniversitemiz mensuplarınca yapılacak olan tüm çalışmalar/araştırmalar için Kurul değerlendirme sürecinden geçmek üzere başvuru yapılması gerekir. Üniversite dışından araştırmacılar tarafından yapılan başvurular, başvuru yapan araştırmacının bağlı olduğu kurumda Etik Kurul benzeri bir yapının ve/veya değerlendirme sürecinin olmaması durumunda kabul edilir.

(2) Başvuru koşulları ve usulleri ile ilgili form ve kılavuzlar Kurul tarafından hazırlanır. Başvuruların değerlendirmeye alınabilmesi için ilgili başvuru formları ve istenilen bilgi ve belgeler tam olarak doldurulmuş ve sunulmuş olmalıdır. Eksik form, belge ya da bilgi olması durumunda başvuru kabul edilmez.

(3) Başvuruda aşağıdaki belgeler sunulur;

a) Araştırmacının amacı, gerekçesi, yöntemi, çalışmaya katılacaklarda aranacak özellikler, kullanılacak tüm araç-gereç ve malzemeleri içeren ayrıntılı proje özeti,

b) Çalışmanın bütçesi varsa, bütçe ve olası finans kaynakları,

- c) Destekleyici varsa, destekleyici bilgilerini içeren yazı,
- ç) Anketler için bilgilendirme formu,
- d) Reşit ve ehil olmayan denekler için "veli onay formu",
- e) Gerekliğinde imzalı gizlilik taahhüt formu,
- f) Kurulun gerekli gördüğü diğer belgeler.

(4) Kurula gelen araştırma önerileri takip eden ilk toplantıda başvuru sırasıyla değerlendirmeye alınır. Başvurudan önce uygulamaya konulmuş çalışmalar reddedilir.

(5) Başkan, Kurula inceleme ve değerlendirme için sunulan her bir dosya için üyeler arasından bir raportör görevlendirir.

(6) Kurul, yapılan başvuruları ön değerlendirmeye tabi tutar, ön değerlendirmeyi geçen başvurular gerek duyulursa en az bir hakeme elektronik ortamda gönderilir. Eksik başvurular hakkında sorumlu araştırmacıya sekretarya tarafından bilgi verilir. Eksiklikler tamamlanmadan başvuru dosyası değerlendirme sürecine alınmaz.

(7) Kurul, başvuruları yalnızca etik ve deontolojik yönleriyle ele alır ve değerlendirir. İnceleme ölçütleri ve önerileri uluslararası sözleşme ve bildirgelere, yerleşik etik ilke ve kurallara dayanır. Ulusal ya da uluslararası metinlerde düzenlenmemiş bir etik sorunla karşılaşıldığında, Kurul bunu bir ilkeye ya da kurula bağlayabilir.

(8) Kurul tarafından düzeltilmesi veya eksikliklerinin tamamlanmasına karar verilen araştırma önerileri, araştırmacılar tarafından düzeltilerek Kurula tekrar başvuru yapılır. İlgili araştırma tekrar başvuru sonrası Kurul tarafından yapılan ilk toplantıda yeniden değerlendirilir.

(9) Kurul üyelerinden herhangi birinin dahil olduğu araştırma önerileri görüşülürken, ilgili üye ya da üyeler görüşmelere katılamaz ve oy kullanamaz.

(10) Kurul amaç ve kapsamına uygun her araştırma önerisini inceler, hakkında "uygundur" ya da "uygun değildir", şeklinde kararını başvuru sahiplerine bildirir.

(11) Kurul kararları gizli olup, kararlar hakkındaki bilgiler öneri sahiplerinden başkalarına verilmez.

(12) Hakem değerlendirmelerinin tamamlanmasından sonra Kurul onayına sunulan başvuruların sonucu Sekretarya aracılığı ile başvuru sahibi araştırmacıya iletilir.

(13) Kurula yapılan başvurular en geç 6 hafta içinde sonuçlandırılır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Nihai Hükümler

İzleme ve arşiv

MADDE 8- (1) Kurulda yapılan tüm incelemelerde gizlilik esastır. Kurula sunulan dosyalardaki belgelerin gizliliğinin ve güvenliğinin sağlanmasından Kurul sorumludur.

(2) Kurul faaliyetleri ile ilgili tüm belge ve yazışma örnekleri en az 5 yıl süre ile arşivde saklanır.

Sorumluluk

MADDE 9- (1) Kurulun onayını almış da olsa bir araştırmacının her türlü hukuki, cezai ve mali sorumluluğu, araştırmayı yapan kişi, kurum ve kuruluş, destekleyici-araştırmacıya aittir.

Hüküm bulunmayan haller

MADDE 10- (1) Bu Yönergede hüküm bulunmayan hallerde, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ve ilgili diğer mevzuat hükümleri uygulanır.

Yürürlük

MADDE 11 – (1) Bu Yönerge, Yozgat Bozok Üniversitesi Senatosunda kabul edildiği tarihte yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 12 – (1) Bu Yönerge, Yozgat Bozok Üniversitesi Rektörü tarafından yürütülür.

